

Učitel'ské noviny – lidový zvyk pálení čarodějnic

V rámci pravidelného cyklu článků věnovaných problematice ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí přinášíme další téma v tomto školním roce – lidový zvyk pálení čarodějnic. Věříme, že vyučující využijí tyto informace jako vhodnou doplňkovou pomůcku k plánování a realizaci výuky.

Poslední dubnový den je u nás neodmyslitelně spojen s lidovou veselí zvanou pálení čarodějnic. Na mnoha místech lidé zapalují symbolické ohně, jejichž původně sociální, ochranný a náboženský význam dnes nahradila zábava. Pálení čarodějnic probíhá jak v rámci rodiny, sousedů či přátel, tak jako organizované akce určené především dětem - čarodějnické karnevaly. Před konáním této oblíbené zábavy je vhodné žákům připomenout několik rad, jak si tuto lidovou slavnost užít v klidu a bezpečně. Nedbalost či nepozornost při zacházení s otevřeným ohněm bohužel každoročně zbytečně způsobuje požáry a také zranění.

Několik základních rad z oblasti požární ochrany:

- **Předem je třeba dobře rozmyslet umístění ohniště.** Místo musí být v bezpečné vzdálenosti od hořlavých materiálů. Oheň nerozdělávat v listí, nad kořeny stromů, na lesní hrabance nebo rašelině. Od kraje lesa musí být dodržena vzdálenost minimálně 50 m, od stohu dvakrát tolik. Pamatovat i na bezpečnou vzdálenost od obytných nebo hospodářských budov, neboť díky odletujícím jiskrám z vysoké vetry hrozí např. zapálení střechy. Pro zajímavost lze v této souvislosti připomenout nařízení platné z doby Josefa II. Již v této době bylo povoleno pouze jedno obecní ohniště za vsí, v bezpečné vzdálenosti od nejbližšího stavení.
- **Zvážit aktuální povětrnostní situaci, tedy směr a sílu větru a jak dlouho nepršelo.** Při silném větru a v době velkého sucha oheň venku raději vůbec nerozdělávat.
- **Nepoužívat vysoce hořlavé látky jako např. benzín, naftu či líh k podpoře hoření či zapálení.** Oheň se pak snadno vymkne kontrole a může způsobit vážné popáleniny. Méně riskantní je použití pevného podpalovače.
- Do ohně **nevhazovat nic než dřevo.**
- Při pálení ohňů musí být po celou dobu přítomna **alespoň jedna osoba starší 18 let.**
- **Oheň se nesmí ponechat ani na okamžik bez dozoru.** Je třeba mít nachystán dostatek vody (popř. písek či zeminu), kdyby se oheň vymkl kontrole.
- Opustit místo pálení je možné až poté, co je **ohniště důkladně uhašeno.**
- Nutné je také dbát na vhodné oblečení k ohni (nevhodné jsou syntetické materiály).
- V případě, že se oheň vymkne kontrole, ihned bez váhání volat hasiče prostřednictvím tísňových linek 112 nebo 150.

Počty požárů se zásahem jednotek požární ochrany dne 30. dubna

(Jedná se o všechny požáry, včetně těch nesouvisejících s pálením čarodějnic, protože přesná čísla požárů zaviněných čarodějnicemi nelze získat. I tak je ale patrné, že během oslav čarodějnic hasiči zasahovali u nadprůměrného množství požárů.)

30.4. / rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
počet	110	104	77	154	88	54	67	117	75	136

*5 letý denní průměr je 49 požárů denně

Oblíbenou zábavou také bývá přeskakování ohně. Toto riskantní počínání ale může způsobit vznícení dlouhých vlasů nebo částí oděvu. Pokud v tomto případě není po ruce dostatek vody,

popř. jiné vhodné hasební látky (deka, kabát či vhodná tekutina) je správné použít pravidlo „**Zastav se, lehni si, kutálej se!**“. Pokud na osobě vzplane oděv, nesmí nikam utíkat (během či chůzí se oheň ještě více rozšíří). Okamžitě si lehne na zem, chrání si obličej dlaněmi a válí se, dokud plameny neuhasnou – válením se zamezí přístupu kyslíku potřebného k hoření.

S pálením čarodějnic je také bohužel dosti často spojeno **pálení pneumatik**. Tento zlovyk velmi poškozuje životní prostředí a může mít i neblahé zdravotní následky. Stejně jako pálení jiných materiálů obsahujících chemické látky, také pálení pneumatik v otevřených ohništích je navíc pod hrozbou vysokých pokut **zákonem přísně zakázáno**. Dle zákona o ovzduší lze v otevřených ohništích spalovat pouze dřevo, dřevěné uhlí nebo suché rostlinné materiály (biologický odpad).

Dalším rizikem posledních let spojeným s pálením čarodějnic je **zábavní pyrotechnika**. Ta může být při nesprávném použití nebezpečná a mnohdy způsobí nejen požár a majetkové škody, ale i vážná zranění. **Nezletilí bez dozoru dospělých nesmí se zábavní pyrotechnikou manipulovat**.

Začlenění této problematiky v RVP ZV:

Člověk a jeho svět: Člověk a jeho zdraví - 1. období ČJS-3-5-02 rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje zákl. pravidla bezp. chování účastníka sil. provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných + ČJS-3-5-02p + učivo;

2. období ČJS-5-5-04 uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících MU + ČJS-5-5-04p + učivo: MU a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén); požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru); integrovaný záchranný systém.

Člověk a příroda: Chemie a společnost - CH-9-7-02 aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe + CH-9-7-03p zhodnotí využívání různých látek v praxi vzhledem k životnímu prostředí a zdraví člověka + učivo.

Člověk a zdraví: Výchova ke zdraví - VZ-9-1-15 aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí, VZ-9-1-16 - uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i MU + VZ-9-1-16p + učivo.

Důležité pro 1 stupeň ZŠ:

- Žák rozezná oheň dobrý, který nám pomáhá a oheň zlý, který nám škodí;
- Žák chápe, že s ohněm si nemůže hrát.

Důležité pro 2 stupeň ZŠ:

- Žák chápe problematiku z prvního stupně a rozvíjí své znalosti dál;
- Žák ví, jak v případě zjištění požáru přivolat pomoc;
- Žák ví, jakým způsobem se může pokusit uhasit začínající požár;
- Žák ví, že zábavní pyrotechnika může být nebezpečná a že jí smí používat jen pod dozorem dospělých osob.

Za Vaši zpětnou vazbu budeme velmi rádi, prosím neváhejte se na nás obrátit, odpovíme na Vaše případné dotazy či připomínky.

Autor:

kpt. Mgr. Martina Talichová

Odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení - oddělení instruktáží a školení

MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

E-mail: martina.talichova@grh.izscr.cz

www.hzscr.cz